

an kàr pridjo sanosiék' gledat, jest poletín. Ti pa láj' an za mano leti; pa vieš, me na smieš oklát'." — Pas je šu čakati tu mejó an kàr so pojúžnàl', je paršù h zibiél'. Tenčas pride vuk an ée otrokà nest. Pas je začeu lájat. Oni so jal: „Čujta, sanosiék, pas je paršù.“ — Kàr je le buj laju, so jal: „Bježta gledat, ki laja.“ Antadà je šù gospodár gledat an kar je paršù cè (tje), je videu, de sil' sa' h otrokù vuk, an de pas laja cè vanj. Kar je gaspodar vuká zagledu, j' začeu uekát an klicat: „Pujta! vuk ée otrokà sniest.“ Sanosiék' so parletiel'. Kar ih je vuk zagledu, je vteku an pas je leteu za njin an še buj kuražno j' laju; ga j' doteku an ga j' oklù tu nogó, za de j' biu buj bardák. Antadà pisù so jal: „A, viesta ki? daržájmò ga“, so jal; „sta vidèl' sada, ée ga nie bluo, nam je biu vuk otrokà sniedu.“ — An so mu dal' kruha an siera, kaj k' je 'teu pas. Potlè zvičer so ga klícal' veselo, de j' šù ž njim nazaj damú. Zvičer kàr je povičerju, k' je šu cè po vàs' hodit, ga j' paršù gledat vuk. Vuk jau de, „zaká s'me oklù, kar san t' povedu, de me na smieš? Sada jest an ti se boma videla, jo 'cemà parjét, kér bo buj močan. Ti všaf' negà kompànja takega k' éeš, an jest dneğà. Antadà puojmo gòré za vas; gor je an polòh, gor se bomo.“ — Pas je začeu jokát potlè nazáj. „Ki 'man stuort jest, kie všafan kompànja? Ée všafan pisà, pa vuk všafa vuká, an ki storma miedva dva pisà?“ — Ga j' srècalo mače. „Ki jočeš,

ti, pas?“ jalo. — „A ki me vprašaš, ka' m' moreš pomat ti“, jau. — Mače jalo: „Duo vié de ne? poviejmi.“ An j' jau pas: „Ki storiš ti? Vuk mi j' jau, de sada jo primema jest an ti. An mi j' kuazu še dneğà kompanja všafat, an on najde dneğà.“ Antadà pas je jau máčet: „Ká m' moreš ti pomat?“ — Mače j' jalo: „Muč', jalo; jest puojden za tabo.“ — „A, muč', muč'!“ jau on spek; „ki storiš ti? Ben nú“, jau nazadnjo, „sá pujmà!“ — Drugo nuoc, kar so povičerjal, mače je paršlò čakati pisà, an sta šla. Pridta gor na poloh; mače je šlo pred pisàn an je neslò rep v luht. Vuk je biu zbrau medvieda. Kàr sta jih zagledala, de gresta, je jau vuk medviedu: „Laj (glej), ki peje pred sabo! Ka' j' za 'na živina tuole?“ „Bjež', jau; jest se skrijem tle v lisce, pa ti puj go' v dob.“ Vuk se j' skriu pod lisčan, medved go' v dob. Vuk je poslušù tu lisci an je poganù uhuó; mače je začulo, de j' niek pošumielo; j' tjelo rec le miš je. Je skočnìlo cè an je popadlo vuká s parkji za uhuó. Vuk je skočù uon. Ta' pod tistin pologan je bluó cèlò. Je skočù vuk pod cèlò, se j' vbù. Mače pa se j' vstrašlo vuká an je zletielo go' v dob. Medvet kàr ga je videu, je jau: „Vuká je že vbilo. Tle nie drugač, ku skočit dol, de me na vjime.“ — An je skočù z doba pod cèlò, an takuo se j' vbu še medvet. Antadà j' jalo mače pisù: „Al s' videu, k' me nies 'teu. Ti še nič dielu niesi, an jest san končalo oba.“ — An sta šla veselo damú.

Književnost.

Slovenska književnost.

Knjige „Matiice Slovenske“ za l. 1897.

Zgodovina slovenskega slovstva. III. del 2. snopič. Spisal dr. Karol Glaser. 1897. 8° 117—338 stranij. S tem snopičem je dovršen dra. Glaserja književne zgodovine slovenske tretji del: Bleiweisova doba od 1848. do 1870. leta. Opisani so tu do str. 220 še ostali pisatelji in pesniki omenjene dobe, posebno obširno in natančno Levstik. No, nekateri izmed njih so znatno delovali tudi še

po letu 1870. in to tudi samostalno. Zgodovini je pridejana „Priloga“, katera obsega: uradne razglase, vire, knjige na str. 223—333, vmes pa tudi nekatere mecenate (235 str.), pa pisce k Jeranovemu (str. 173) in Slomšekovemu (286 str.) krogu še dodane; tudi sestavek o narodnem blagu in njegovih nabitranjih (254 str.) in pa o ogrskih Slovencih (str. 312) z zanimivim predgovorom o cerkvenih pesmah, ogrskih iz l. 1893. Kakšen namen pak imajo tu v besedilu priobčeni oni uradni razglasi ter pastirski listi in uradni spisi iz l. 1848. in 1849. pa nemška pesem

(227), to mi ni jasno . . . In k čemu vsebina Mencingerjevih povestij? . . .

V svoji lani v tem listu objavljeni oceni dra. Glaserja „Zgodovine slovenskega slovstva“ sem med ostalim izrazil tudi željo, da bi bila naša književnost nove in zlasti najnoveje dobe opisana po sestavnih skupinah pojedinih književnih strok, a ne v kronološkem redu pisateljev. In isto sedaj ponavljam kot glavno načelo svoje pri zgodovini slovenske književnosti. Neki cenjen pisatelj naš je menil, čitajoč one podatke, da hočem bibliografijo, katere nam je sicer res tudi jako treba. No, nisem zahteval in ne zahtevam baš bibliografije kot take v zgodovini sami; nego način pri Šafařiku in v Letopisih Maticice, kakor sem tam omenjal, naj bi bil samo primer za temelj ali nekako okostje, na katerem bi bile zgrajene književne skupine z ozirom na predmet dotičnih knjig. Oddelek „Slovstveni pregled“ naj bi bil pisatelj dr. Glaser rajši primerno in vsestranski razširil v pragmatični zvezi, vsprejemši v njega razložito ves naslednji oddelek o „pisateljih“, pa ne bi tedaj trebalo v posebnem oddelku ne imen ne vse ostale tvarine ponavljati. Bibliografija bi naj bila v posebni prilogi; toda nikakor ne tako, kakor se nahaja v Glaserjevi „Zgodovini slovenskega slovstva“ zopet v III. delu. Tu so zabeleženi dotičnih pisateljev zaporedoma, kakor so bili opisani v sami zgodovini, naslovi knjigam in spisom in naznačena glasila ali listi, v katerih so ti in oni sestavki njihovi; a pred njimi tudi „viri“ za dotične pisatelje in zatem še kake „opomnje“, to vse tako pomešano, da nimamo v tem baš nikakega pravega pregleda o slovenskem knjigopisju. Uzor nam je zopet tu Šafařik in bibliografija Maticice. Življenjepisni podatki bi mogli biti istotako dodani na koncu knjige zgodovine; a v imeniku naj bi pri vsakem pisatelju zaporedne številke kazale strani, kjer se njegovi spisi omenjajo v sami zgodovini ozir. v knjigopisju, kakor je zopet v Šafařiku. V tako sistematski spisan „Zgodovini slovenske književnosti“ bi lahko videli v poučnem pregledu ves literarni napredek Slovencev v občje in v pojedinih strokah posebe; imeli bi pregledno sestavljeno bibliografijo, in bi se mogli razgledati tudi v samih piscih. Dočim nam je profesor Glaser prikazal le bolj pojedine pisatelje vsakega za sebe, a ne da bi nam bil podal skupne slike književnosti naše v celoti. — No, ako res Slovenci „še nimamo celotne slike našega duševnega gibanja do najnovejšega časa“, kakor sicer pripomenja dr. Glaser v predgovoru III. zvezku, imamo jo le torej vendar sedaj; pa se zato nadejamo, da nam jo tako gospod pisatelj poda vsaj v bodočem zvezku svoje „Zgodovine slovenskega slovstva“, v najnovejši dobi. *Andrej Fekonja.*

Hrvaška književnost.

Knjige „Maticice Hrvatske“ za leto 1897.

Bez svrhe. Slika iz života. Napisali Osman-Aziz. (Zab. knjiž. sv. CCI—CCIII). 8°. Str. 204. Cena 75 novč. — Marljiva mlada pisatelja Hercegovca (Osman Hadžić in I. Mličević) stopata že v tretje pred čitatelje Hrvatske Maticice. Namen jima je: prizigati luč prosvete med svojimi rojaki mohamedanci po Bosni in Hercegovini. „Bez svrhe“ je nekako nadaljevanje poprejšnjih del „Bez nade“ in „Na pragu novoga doba“, le s tem razločkom, da v zadnjem delu pisatelja še bolj jasno in odkrito učita. Pa saj tudi nista tega dela naslovila „povest“, ampak „slika iz života“, kar je v resnici, ker nam je v njej živo naslikano gnilo in brezkoristno stanje tako zvanih medres (šol, kjer se vzgajajo hodže), neznanje in pa hlinjenje hodž, prirrojeno sovraštvu proti vsakemu napredku in novotariji, slabo versko poznavanje, sploh malomarnost naroda za napredovanje na prosvetnem in gospodarskem polju. Pisatelja sta marsikatero pikro povedala svojim rojakom, poznavaoč njihovo malomarnost, zaslepljenost in fanatični upor proti napredku, posebno v onih faktorjih, kateri so na to v prvem redu poklicani, kakor so hodže. Želeč, da bi se njuni rojaki v prosveti z zapadnimi narodi povsem zjednačili, priporočata prepород na vsaki strani, a najpopreje v obitelji. „I muhamedanske majke moraju imati nešto naobrazbe, jer one udaraju temelj odgoju!“ — pravita. Ravno tako silita svoje rojake v šole, a ne v šole, kakor so bile starodavne medrese, kjer se je z lenostjo ubijal duh in mišljenje, ampak šole novodobne, kjer bodo zajemali res pravo znanje, kjer se jim bo vcepila želja za napredkom. Ob jednom pa poudarjata pisatelja na več mestih ljubezen do hrvaške domovine, do domačega jezika in knjige. Upajmo, da se bo knjiga razširila med bosanskimi rojaki, marsikateremu oči odprla in zacelila vsaj nekoliko starih ran, katere ovirajo napredek drugače zelo darovitega in žilavega naroda. Knjiga, dasi ji je glavni namen učiti in odgojevati, je vendar zanimiva. Razdeljena je na kratke oddelke in pisana v lepem narodnem jeziku, katerega kvarijo le mnoge turške besede. Ne vem, čemu mnogi pisatelji teh besedij toliko rabijo in kaj jih opravičuje. Če se že semtertje po potrebi katera rabi, dobro bi bilo, da pisatelj vsaj prvič v oklepajih napiše hrvaški izraz, ker jih bo gotovo mnogo čitalo to knjigo, ne da bi razumeli mnogih turških besedij.

Dve pripoviesti. Napisao Vjenceslav Novak. (Zab. knjižnice sv. CCIV—CCV.) 8°. Str. 159. Cena 50 novč. — „Vienac“ je v svoji letošnji 10. številki priobčil sliko in kratek životopis Vjenceslava Novaka, kateri je gotovo jeden izmed najbolj darovitih in plodovitih hrvaških pisateljev. V našem listu so bile Novakove povesti že večkrat ocenjene, pa mislim,